

Asia: VN/27297/2023

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-27

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleittain

Naisten Linja Suomessa ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen tasa-arvo-ohjelman luonnoksesta. Tarkastelemme lausunnossamme ohjelmaluonnosta erityisesti väkivallan ennaltaehkäisyn ja torjumisen näkökulmasta.

1. Johdanto, yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 1. Johdanto, sekä muut yleiset huomiot

Ohjelma sisältää useita toimenpiteitä, joilla voidaan arvioida olevan suora myönteinen vaikutus tasa-arvon parempaan toteutumiseen Suomessa mm. perus- ja ihmisoikeuksien vahvistumisen näkökulmasta. Tällaisia ovat esimerkiksi luonnokseen sisältyvät hallitusohjelman mukaiset lainsäädäntöhankkeet koskien naiseen kohdistuvaa väkivaltaa. Syvällä yhteiskunnissamme piilevä epätasa-arvo on vuosisatojen ajan normalisoitunut tiettyjä syrjinnän ja väkivallan muotoja, joita lainsäädännön kehittämisellä voidaan oikaista.

Yleisenä huomiona on todettava, että ohjelmassa ei juurikaan käsitellä tasa-arvoa intersektionaalisesta näkökulmasta, joka huomioisi vähemmistöihin kohdistuvan moniperustaisen syrjinnän paitsi sukupuolen myös vähemmistöaseman perusteella. Esimerkiksi, vähemmistöihin kuulvat naiset kohtaavat pääsääntöisesti enemmän väkivaltaa kuin valtaväestöön kuuluvat naiset ja usein haavoittuvan aseman vuoksi myös tuen saaminen on vaikeampaa. Lisäksi ohjelmassa ei kohdenneta lainkaan toimenpiteitä sukupuolivähemmistöön kuuluvien ihmisten aseman ja oikeuksien edistämiseksi.

2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

Väkivallan ennaltaehkäiseminen edellyttää asenteiden ja kulttuurin laajaa muutosta. Siksi varhaiskasvatus ja peruskoulu ovat keskeisessä asemassa väkivallan varhaisessa

ennaltaehkäisemisessä. Jo varhaiskasvatuksessa lasten kanssa on mahdollista käsitellä oman kehon rajoja, suostumusta ja toisen rajojen kunnioittamista ikätasoisesti. Seksuaalikasvatus on peruskoulussa keskeisessä asemassa väkivallattoman, suostumukseen perustuvan ja toista kunnioittavan kulttuurin edistämiseksi.

Sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuussuunnittelu onkin keskeisessä roolissa väkivaltaa ennaltaehkäisevänä työkaluna. Siksi on valitettavaa, että hallitus on päättänyt poistaa veloitteen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimiseksi. Vasta toimipaikkatasolla suunnitelmat konkretisoituvat käytännöiksi, ja syvässä istuvia asenteita päästään käsittelemään yhdessä paitsi lasten ja huoltajien kanssa, ennen kaikkea varhaiskasvatusalan henkilöstön työssä ja toiminnassa.

3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

-

4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

Seksuaalinen häirintä heikentää tyttöjen ja naisten osallisuutta yhteiskunnassa ja siksi pidämme tervetulleena toimia seksuaalisen väkivallan vähentämiseksi. Seksuaalinen häirintä on paitsi sukupuolittunut, myös ikään kohdistuva syrjinnän ja syrjäyttämisen muoto, koska häirintää kokevat suuressa määrin nimenomaan nuoret naiset ja tytöt. Ohjelmaluonnoksen lähteissä ei mainita vuoden 2023 kouluterveyskyselyä, jonka mukaan lähes puolet 14–16-vuotiaista tytöistä on kokenut seksuaalista häirintää.

Toimenpiteiksi esitetään urheilun kentällä toteutetun Et ole yksin -toiminnan vakiinnuttamista, joka on selkeä konkreettinen toimi seksuaaliseen häirintään puuttumiseksi. Lisäksi esitetään seksuaalista häirintää ehkäisevien hyvien käytäntöjen kartoittamista yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa, ja verkoston perustamista seksuaalista häirintää vastustavien toimien vahvistamiseksi. Nämä toimenpiteet jäävät vaatimattomiksi siihen nähden, että seksuaalinen häirintä on ollut keskeinen yhteiskunnallinen puheenaihe jo #metoo-liikkeestä lähtien, ja suhteessa siihen, kuinka yleinen ja vakavasti otettava ongelma on kyseessä.

Toimenpiteisiin voisi lisätä konkretiaa esimerkiksi siten, että selvitetäisiin suoraan sitä, miten kouluissa voidaan paremmin puuttua seksuaaliseen häirintään ja sopia Et ole yksin -tyyppinen malli myös koulumaailmaan. Tasa-arvovaltuutetun seksuaaliseen häirintään puuttumista käsittelevien Ei meidän koulussa -oppimateriaalien jalkauttamista voisi myös edistää.

5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

Luku sisältää 13 toimenpidettä, jotka ovat kaikki kannatettavia ja joiden katsomme edistävän sukupuolten tasa-arvoa. Toimenpiteet kohdistuvat suurelta osin sukupuolistuneen väkivallan eri ilmiöihin, joten toimenpiteiden edistäminen edistää myös tasa-arvoa.

Erityisen tärkeinä pidämme kirjausta siitä, että uhripoliittisen toimintaohjelman laatimisen yhteydessä varmistetaan myös uhrien tukipalveluiden rahoitus, sillä ilman rahoitusta ohjelmalla ei olisi edellytyksiä toteutua. Lisäksi pidämme tärkeinä lainsäädäntöä sukupuolielinten silpomista koskevan kiellon ja avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden selkeyttämiseksi, hyvinvointialueiden väkivallan ehkäisyä koskevia vastuita määrittelevän rakennelain tarpeen arviointia ja lähisuhdeväkivallan sovittelun lakkauttamista.

Esitettyihin toimenpiteisiin 31 ja 23 esitämme seuraavat huomiot:

Pakottavan kontrollin kriminalisoinnissa olisi jo syytä edetä lainsäädäntöön, sillä Matti Tolvasen ja Elisa Silvennoisen Oikeusministeriölle laatima selvitys henkisen väkivallan rangaistavuudesta ja vainoamisen oikeuskäytännöstä Suomessa antaa riittävän pohjan edetä asiassa. Selvityksessä on hahmoteltu myös mahdollista lakiluonnosta, jonka muotoiluun myös Naisten Linja voi jo nyt pääosin yhtyä. Toivomme hallitukselta rohkeutta edistää pakottavan kontrollin kriminalisointia jo tällä kaudella.

Turvakotipaikkojen lisäämistä koskevasta toimenpiteestä on syytä todeta, että Istanbulin sopimuksen standardilla turvakotipaikkoja tarvitaan lisää 325, ei 32. Tätä ei voi liikaa painottaa maassa, jossa etäisyydet ovat pitkiä ja jossa naisia käännytetään jatkuvasti pois turvakotien oville. Toimenpiteeseen olisi syytä sisällyttää myös tavoite fyysisten turvakotipaikkojen takaamisesta päihteitä käyttäville naisille.

Lisäksi pidämme tärkeänä, että ohjelma sisältäisi toimenpiteitä liittyen myös järjestöjen rooliin väkivallan ehkäisemisessä:

Väkivaltatyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytysten turvaamisen tulisi olla ohjelmassa oma toimenpiteensä. Järjestöt tuottavat suurimman osan väkivaltaa kokeneiden erityistukipalveluista ja ovat avainasemassa myös väkivallan ehkäisemisessä. Jo päätetyt laajat julkisen rahoituksen leikkaukset pakottavat niitä kaventamaan toimintaansa ja vaarantavat väkivaltaa kokeneiden palveluiden toteutumisen riittävässä laajuudessa.

Erityisen painokkaasti esitämme, että hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan kirjataan tavoitteeksi turvata nais erityisen väkivaltatyön edellytykset. Koska kansalliset rakenteet eivät Suomen

sukupuolineutraalista lainsäädännöstä johtuen voi olla sukupuolispesifejä, uhkaa nais erityisen työn asema ristiriitaisesti heikentyä kun väkivaltatyön kansallisia rakenteita kehitetään. Suomen tulee kuitenkin Istanbulin sopimuksen mukaisesti (art 22, para 2) turvata myös nais erityisten väkivaltapalveluiden saatavuus ja työn jatkuvuus. Periaate ei tule toteutumaan ellei siihen erikseen sitouduta, ja siksi kirjaus tähän liittyen sopisi osaksi hallituksen tasa-arvo-ohjelmaa.

6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

-

7. Institutionaaliset rakenteet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 7. Institutionaaliset rakenteet

-

Aro Katju
Naisten Linja Suomessa ry